

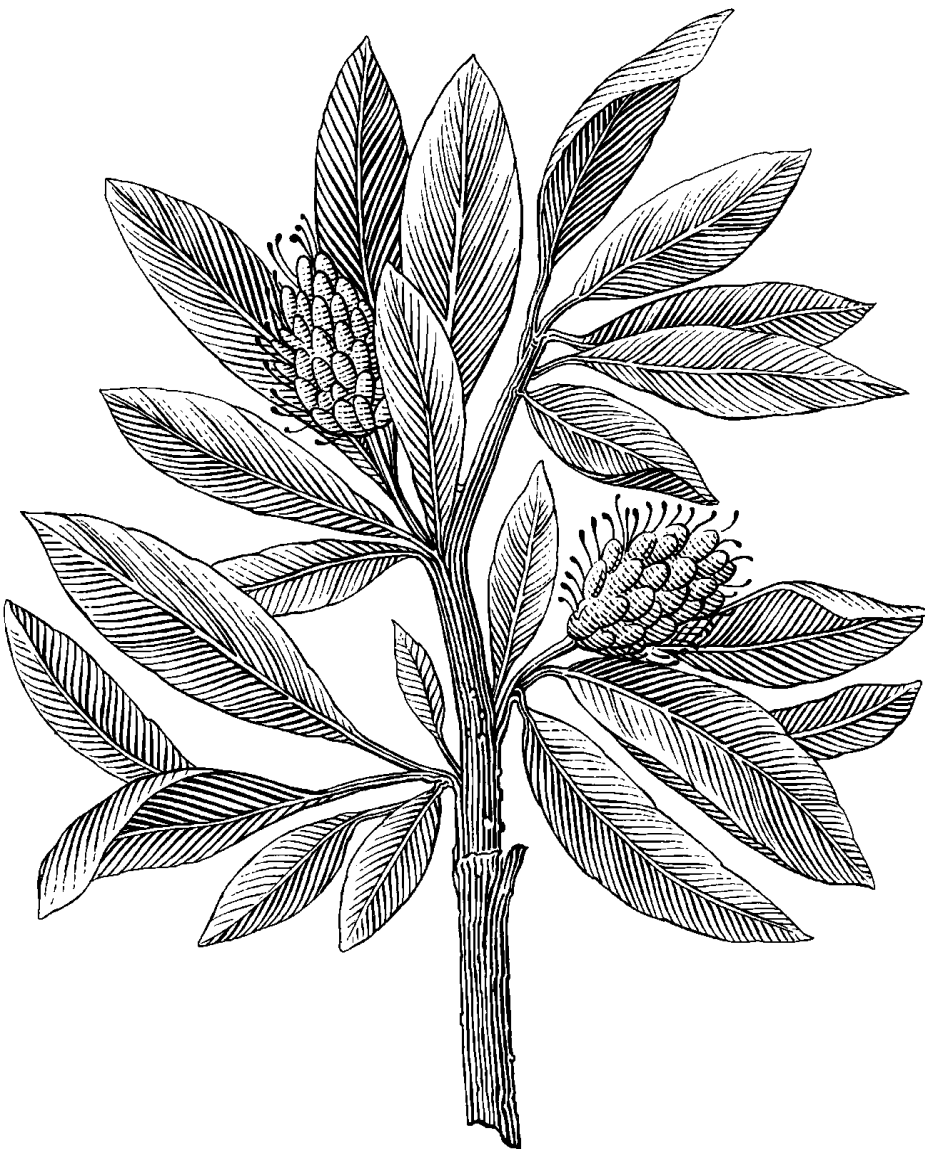
Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete på grundläggande nivå, 15 hp

Genus i musikklassrummet

En kvalitativ studie om elevers val av instrument ur ett genusperspektiv

Författare: Maja Ericson
Handledare: Anna Linge
Examinator: Ylva Hofvander-
Trulsson
Termin: HT18
Ämne: Musikpedagogik
Nivå: Grundläggande

Abstrakt

Titel: Genus i musikklassrummet - En kvalitativ studie om elevers val av instrument ur ett genusperspektiv

English titel: Gender in the musicclassroom. A qualitative study about students choice of instrument from a genderperspective

Genus är något som berör alla lärare någon gång i yrkeslivet och ett viktigt begrepp som lärare och elever behöver ta ställning till i klassrummet. Syftet med denna studie är att undersöka och synliggöra musiklärares på gymnasiet planeringsarbete och agerande i musikklassrummet samt gymnasieelevernas val av instrument och låtgenre ur ett genusperspektiv. För att arbeta fram ett resultat har gruppintervjuer med både lärare och elever gjorts på en gymnasieskola i Sverige. Undersökningens resultat visar att både lärare och elever är medvetna om de rådande könsmonster och genuskillnader som förekommer i musikklassrummet. Detta tycks dock vara mer vanligt i de yngre åldrarna. Resultatet visar att gruppsyck, rädsla för andras åsikter, normer i musikklassrummet och tidigare föreställningar om vad som anses vara manligt respektive kvinnligt har en stor påverkan på elevernas val av instrument och låtgenre.

Nyckelord

Musik, genus, genusperspektiv, musikundervisning, könsmonster

Tack

Jag vill tacka min handledare Anna Linge för stöd och uppmuntran genom arbetets gång. Även ett stort tack till Lia Lonnert och Pia Bygdéus som gett mig verktyg och kunskap i uppsatsskrivande och hjälpt mig i min förberedande forskning. Slutligen vill jag tillägna tacksamhet till mina vänner och klasskamrater som har skrivit vid min sida och gett mig inspiration och uppmuntran till undersökningen.

Innehållsförteckning

1 Inledning, bakgrund och syfte	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.1.1 Kvinnors begränsningar.....	6
1.1.2 Skolverket, sex och samlevnadsfrågor.....	7
1.1.3 Läroplanen, Skolans värdegrund.....	7
1.2 Syfte och frågeställningar.....	8
1.3 Begreppsdefinitioner.....	8
2 Tidigare forskning	10
2.1 Instrument, kön och identitet.....	10
2.2 Teoretiskt perspektiv.....	12
2.2.1 Genus, genusperspektivet.....	12
3 Metod	14
3.1 Val av metod.....	14
3.2 Semistrukturerad intervju.....	15
3.3 Urval.....	15
3.4 Val av frågor.....	16
3.5 Etiska överväganden.....	17
3.6 Genomförande.....	18
5.6.1 Intervjuerna.....	18
3.7 Analys.....	18
3.8 Metoddiskussion.....	19
4 Resultat	21
4.1 Ur ett kvinnligt perspektiv.....	21
4.1.1 Musik på fritiden.....	21
4.1.2 Musik i skolan.....	22
4.1.3 Instrumentval.....	22
4.1.4 Genus.....	23
4.1.5 Konklusion av intervju med tjejerna.....	24
4.2 Ur ett manligt perspektiv.....	24
4.2.1 Musik på fritiden.....	24

4.2.2 Musik i skolan.....	25
4.2.3 Instrumentval.....	25
4.2.4 Genus.....	26
4.2.5 Konklusion av intervju med killarna.....	27
4.3 Ur en pedagogs perspektiv.....	28
4.3.1 Musik i skolan.....	28
4.3.2 Planering av lektion.....	28
4.3.3 Instrumentval.....	29
4.3.4 Genus.....	30
4.3.5 Konklusion av intervju med lärarna.....	31
5 Diskussion.....	32
5.1 Könsmönster i musikklassrummet.....	32
5.2 Lärarnas planeringsarbete.....	33
5.3 Sammanfattning av studie och förslag på fortsatt forskning.....	36
Referenser.....	37
Bilagor.....	39

1 Inledning, bakgrund och syfte

Sedan jag varit liten har musik alltid varit en stor del av mitt liv. Musiken har funnits överallt i min uppväxt från min pappas klinkande på pianot, i min sopranstämma i barnkören, från högtalarnas vibrerande ljud under danslektionerna till min intensivt skrivande hand som skrev sångtexter sent in på nätterna. Musiken har alltid funnits i hemmet och i min närmsta bekantskap och skapat det stora musikintresse jag har idag som musiklektörstudent på Linnéuniversitetet.

Det var först när jag kom ut på min allra första praktik som jag började reflektera över begreppet genus i förhållande till musik. I högstadieskolan jag observerade kunde jag urskilja stora skillnader mellan tjejer och killar i genusrelaterade frågor under musiklektionen. Varför var det bara killar som ville spela elgitarr och trummor? Varför ville tjejerna bara testa sång och piano? Jag reflekterade över detta ett bra tag och när jag tänkte efter på min egen skoltid genom tiderna så kom jag fram till samma resultat. I mina föregående klasser har ett fåtal killar velat ställa sig framför mikrofonen och sjunga och ett ytterst litet antal flickor har tagit initiativ till trumspel alternativt gitarrspel under musiklektionerna. Hur kommer det sig att vissa instrument anses mer ”manliga” och andra inte? Genus är något som de flesta kanske inte reflekterar över så mycket när de tänker på musikundervisning och lärande men är ett begrepp som är mycket viktigt för både lärare och elev att involvera i musikklassrummet. Med denna studie vill jag uppmärksamma vissa genusrelaterade val som både lärare och elever gör under musiklektionerna. Undersökningen ska ge en större förståelse till vad som ligger till grund för dessa medvetna respektive omedvetna val och hur musiklektören gör för att planera en sådan likvärdig undervisning som möjligt för sina elever.

1.1 Bakgrund

I detta kapitel beskrivs det hur kvinnor genom tiderna har blivit begränsade i sitt musicerande av både rådande normer i samhället och åsikter av allmänheten. Denna del av undersökningen beskriver även de delar av läroplanen som har varit aktuella för arbetet. Undersökningen har bland annat behandlat delar av skolans värdegrundsarbete med fokus på genus och jämställdhet samt Skolverkets rekommendationer om sex- och samlevnad i musikundervisningen (Skolverket, 2011).

Kapitlet ska även ge läsaren en större insikt i olika begreppsdefinitioner som förekommer i studien samt dess betydelse.

1.1.1 Kvinnors begränsningar

Att användandet av instrument kan sammanföras med musikens kön är ingen nyhet utan är ett fenomen som kan observeras enda sedan början av 1800-talet (Green, 1997). Förr fick kvinnor inte spela på alla instrument då vissa instrument ansågs vara för manliga eller att det visuellt skulle se konstigt ut om en kvinna spelade på vissa instrument. Musik- och genusforskaren Green (1997) poängterar att vissa instrument till och med var förbjudna att spela på för kvinnor.

Some instrument have for centuries been welcomed by women, and have been seen as acceptable or even desirable feminine accomplishments, whereas -unlike singing- certain other instrument have at various times been shunned by women, frowned upon even prohibited. (Green, 1997, s. 52)

Green (1997) tror att anledningen till synen på kön och instrument bland annat kan kopplas till kvinnors kroppar och hur kvinnor alltid har förkroppsligats och sexualiserats. Visuellt sett var kvinnan tvungen att se vacker och åtråvärd ut när hon spelade eller sjöng och vissa instrument ansågs då vara mer lämpade (s. 53). Söngen är ett av de instrument som kvinnor genom tiderna har musicerat med mest genom. Då majoriteten av söngen kom från kvinnor passade det sig även lämpligt att kvinnor skulle spela på de ackompanjerande instrumenten, exempelvis pianot. Green (1997) berättar ”as with keyboards, women have played these instruments largely in domestic settings to accompany the voice” (s. 59). Författaren menar att det ansågs lämpligt och bekvämt för kvinnor att spela piano då de redan sjöng och kunde då ackompanjera sig själva när de ville underhålla i hemmet.

Detta visar sig även i Pickering och Repacholis (2002) studie i USA där det framgår att barn väljer instrument efter deras egna kön och försöker undvika att bete sig som det motsatta könet i musikaliska sammanhang. Studien visar även att förskolebarn väljer instrument efter vad de anser är kvinnligt respektive manligt. I dessa fallen valde killarna i studien trummor, trumpet och saxofon och tjejerna valde flöjt, klarinett och fiol förklarar Pickering och Repacholis (2002, s. 624).

Val av instrument är något som än i dag uppmärksammas i musikklassrummet. I följande rubrik beskrivs de rådande könsmonster och hur musiklärare kan arbeta med detta i skolan.

1.1.2 Skolverket, sex- och samlevnadsfrågor

Ett viktigt ämne som berör alla lärare i skolan är sex och samlevnadsfrågor. Detta är en viktig aspekt som samtliga lärare kan involvera i sin undervisning på något sätt. På Skolverkets hemsida kan man läsa om hur viktigt det är för lärare att uppmärksamma sex- och samlevnadsfrågor i alla ämnen i skolan. I ämnet musik finns många viktiga aspekter kring ämnet som tar upp frågor kring könstillhörighet, identitet, likabehandling och könsmonster kring val av instrument och låtgenre. Skolverket uppmärksammar hur viktiga dessa frågor är att diskutera på musiklektionerna och skriver även olika förslag för lärare om ämnen och aktuella frågor att ta upp med sina elever. Ett av de ämnen som skolverket rekommenderar att uppmärksamma i musikklassrummet är låttexter och olika genusrelaterade uttryck i musikämnet som ofta kommer på tal så som manskör, tjejband och kvinnlig trummis. Nedan följer rekommendationer som Skolverket (2011) gett ut för att uppmuntra lärare till att använda i diskussionssammanhang i musikundervisningen.

Skolverket (2011) uppmuntrar lärare att diskutera med sina elever om hur olika könsmonster kan synliggöras i undervisningen och hur eleverna själva kan agera för att motverka detta. Det är också viktigt att eleverna får vara delaktiga i planeringsarbetet om jämställdhet i musikklassrummet och att eleverna får ta upp eventuella frågor eller idéer kring ämnet tydliggör Skolverket (2011). En annan viktig punkt som tas upp är stereotypiska föreställningar och hur elever samt lärare kan arbeta för att synliggöra och motverka detta. För att fördjupa elevernas kunskap om ämnet rekommenderar Skolverket (2011) lärare att samarbeta med andra ämnen i skolan för att skapa en bredare syn på problemet och hur det påverkar eleverna i andra situationer.

Ovanstående rekommendationer är hämtade från Skolverkets (2011) hemsida ur innehållet *sex och samlevnad i undervisningen*.

1.1.3 Läroplanen, skolans värdegrund

I läroplanen för gymnasieskolan som i denna studie kommer refereras som Gy11

förklaras skolans värdegrund ur ett perspektiv som behandlar jämställdhet och likabehandling. Skolans värdegrund ska vara likvärdig för alla elever och ”skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är manligt och kvinnligt” (Skolverket, 2011).

Skolverket (2011) uppmärksammar även hur lärare ska arbeta under vissa riktlinjer som främjar en undervisning ur ett jämställdhetsperspektiv och lärarnas egna ansvar att uppmärksamma eventuella problem kring ämnet samt vidta åtgärder när problemen uppstår i klassrummet.

1.2 Syfte och frågeställningar

Undersökningens syfte är att undersöka och synliggöra musiklärares på gymnasiet planeringsarbete och agerande i musikklassrummet samt gymnasieelevernas val av instrument och låtgenre ur ett genusperspektiv.

Studiens frågeställningar som kan urskiljas ur det valda temat är följande:

- Hur uppfattar musiklärare respektive elever olika könsmonster i musikklassrummets organisation och undervisningens innehåll?
- Hur planerar läraren sin undervisning ur ett genusperspektiv?

1.3 Begreppsdefinitioner

Värdegrund är ett återkommande ord i studien som har en viktig betydelse för studiens bakgrund. Skolans värdegrundsarbete kan beskrivas som de regler, mål och riktlinjer som skolans lärare respektive elever måste upprätthålla i utbildningen. Skolan ska vara en plats som vilar på demokratiska grunder (Skollagen 2010:800) och ge varje enskild elev en likvärdig och rättvis utbildning. För att uppnå detta finns vissa riktlinjer för lärare att följa som ska ”se till att undervisningen till innehåll och upplägg präglas av ett jämställdhetsperspektiv” samt ”aktivt främja likabehandling av individer och grupper” (Skolverket, 2011).

Ordet könsmonster är ett ord som nämns i bland annat Skolverkets (2011) kapitel om sex- och samlevnadsfrågor. Det Skolverket menar med begreppet är hur återkommande mönster eller beteende av eleverna i förhållande till deras kön kan speglas i

undervisning. I några sammanhang är könsmonster kopplat till val av instrument samt låtgenre.

När det gäller könsmonster är det både en fråga om musikanalys och om utförande. Genom att låta eleverna arbeta med de normer som råder kring sång- och instrumentval, diskutera vilka genrer som anses ha hög status och vilka genrer pojkar och flickor förväntas gilla och därmed utföra, kan de få hjälp att synliggöra könsnormer. (Skolverket, 2011)

Det citatet ovan upplyser är skolans roll i arbetet för ett jämställt musikklassrum och hur musikläraren kan arbeta i klassrummet för att uppnå detta samt göra eleverna mer medvetna om rådande könsmonster.

Begreppet genus är ett återkommande begrepp i undersökningen som kan ha många olika betydelser och kopplas till många olika sammanhang. Nationalencyklopedin (u.å) beskriver att begreppet ”ursprungligen avspeglade vissa kulturellt viktiga egenskaper hos de företeelser som man talar om, framför allt skillnaderna mellan levande-icke levande och manligt-kvinnligt” (Nationalencyklopedin, u.å). I denna studie fokuseras innebörden på det sistnämnda då olika könsmonster i musikundervisning har analyserats. Nationalencyklopedin (u.å) förklarar även vidare att genusperspektivet är en ”uppfattning av något utifrån olika kön” (Nationalencyklopedin, u.å). Denna beskrivning är den beskrivning som kan jämföras bäst med det teoretiska perspektiv som används i studien.

2 Tidigare forskning

I följande kapitel presenteras den forskning och litteratur som ligger till grund för uppsatsen. Genus är ett stort ämne som har undersökts av många forskare tidigare i samband med undervisning och utbildning. Detta kapitel kommer redovisa för en liten del av den forskningen som varit till stöd och användning för undersökningens syfte. Kapitlet beskriver den forskning som varit kopplad till instrument, kön och identitet.

2.1 Instrument, kön och identitet

Genusfrågor och jämställdhet är ett ämne som alla lärare i skolan måste arbeta för i sin undervisning. Genus i musikklassrummet är ett område som estetikforskaren Borgström Källén (2014) undersöker i sin doktorsavhandling. Författaren undersöker hur kön påverkar eleverna i klassrummet i fråga om lära, handlingar och identitet. Författaren forskar även om sambandet mellan olika instrument och dess koppling till ett visst kön. Borgström Källéns (2014) resultat av undersökningen uppmärksammar killars tveksamhet till att välja sång i ensembler tillfällen då sång och framförallt sättet man sjunger på kan skapa en negativ uppfattning av klasskamraterna runtomkring. Studien framhäver även hur killar ofta känner sig dömda om de inte sjunger ”pojktigt” nog för omgivningen. Det hon syftar på när ordet pojktigt beskrivs är rå, brötig och inte så skolad sång (s. 148-149).

En pojke som väljer att ta sånglektioner anses ta avstånd från denna rockdiskurs då det finns en föreställning bland informanterna om att skolad sång leder till ”polerat wailande” och ”fin och söt sång”. (Borgström Källén, 2014, s. 147-149)

I citatet ovan exemplifieras avhandlingens slutsats där det tydliga resultatet att sång och framförallt skolad sång inte är ett önskvärt instrument för killar att använda i ensemblesammanhang i skolan. Detta visar sig även i Pickering och Repacholis (2002) studie där det framgår att barn väljer instrument efter vad dom anser är manligt och kvinnligt. I studien tydliggörs det att killar upplever en större negativitet av sina klasskamrater när de musicerar på instrument som anses var kvinnliga gentemot tjejerna. Författarna förklarar att ” The perceived risk associated with playing, or even just circling, a gender-inappropriate instrument was probably much greater for the boys than for the girls” (s. 641).

En annan författare som forskat om killars bristande engagemang i sång i musikklassrummet är musikvetaren Kvarnvall (2015) som beskriver att killar vanligtvis inte väljer sång som första instrument i en svensk kontext.

Det jag påstår är att sång är en perifer musikalisk aktivitet för pojkarna, och att de på olika vis tar avstånd från fullödigt engagemang. Detta är förmodligen redan synligt, om än underförstått: ingen av pojkarna har sång som sitt primära instrument, och ingen av dem har börjat så att säga formellt, eller medvetet, att musicera genom att vara vokalist. (Kvarnvall, 2015, s. 210)

Det Kvarnvall (2015) menar i citatet ovan är att sång oftast inte är första valet av instrument bland killar och att killar inte är lika engagerade i sången som övriga instrument, vilket är ett tema som musikvetarna Thomas Bossius och Lars Lilliestam (2011) även diskuterar. Förhållandet mellan instrument och kön och vad som anses vara manligt respektive kvinnligt i frågan är något som författarna uppmärksammar och berättar att det idag fortfarande kan diskuteras om både ”tjejband” men även ”vanliga band” utan tjejer. Bossius och Lilliestam (2011) uppmärksammar även svårigheterna med instrument och kön och att det kan vara svårt att hitta manliga sångare till exempelvis körer (s. 43).

En annan viktig forskare i sammanhanget är genusforskaren Ambjörnsson (2004) som i sin avhandling diskuterar hur begreppet genus och könsroller bland annat uppmärksammas i skolsituationer. Det författaren upptäcker är att genus idag har en ganska stor betydelse för både elever och lärare och är ett ämne som ofta medvetet uppmärksammas i klassrummet (s. 266- 277). Ambjörnsson (2004) berättar att det kan vara ett resultat av allmänhetens intresse för genus och att det ”i massmedierna finns en tydlig utveckling mot att fokusera genus, ibland med ett feministiskt maktperspektiv men kanske oftare utan” (s. 266- 277).

Ambjörnsson (2004) beskriver även tjejers vilja att vara fria och unika men samtidigt deras önskan att passa in och hur svårt detta kan vara om det finns tydliga normer.

Framstår ordningen som den enda tänkbara och därmed otänkbar att ifrågasätta, blir det lättare att, under individualismens flagg, anpassa sig till normen.
(Ambjörnsson, 2004, s. 291)

Att våga ta plats är även något som populärmusikforskaren Björk (2011) skriver om i sin avhandling där resultaten visar att tjejer har en större rädsla för höga ljudnivåer och att ljud även användas för att styra och tystna andra i musiksammanhang. Med andra ord beskriver Björk (2011) att i populärmusikens stora konkurrensmarknad används ljud som ett maktspel för att få synas och höras och ta plats i en mansdominerad musikvärld (s. 201).

Utifrån undersökningens syfte som är att undersöka och synliggöra musiklärares på gymnasiets planeringsarbete och agerande i musikklassrummet samt gymnasieelevernas val av instrument och låtgenre ur ett genusperspektiv kan olika perspektiv urskiljas. Ovanstående kapitel belyser bland annat killars bristande engagemang i sång, tjejer som tar avstånd från höga ljudnivåer för att inte vilja synas och höras samt hur barn redan i tidig ålder väljer instrument efter vad dom anser är manligt respektive kvinnligt.

2.2 Teoretiskt perspektiv

Det teoretiska perspektiv som är redskap för studiens analys av det empiriska materialet är ett genusperspektiv. Följande kapitel presenterar genusperspektivet och dess betydelse i denna undersökning.

2.2.1 Genus, genusperspektivet

Nationella sekretariatet för genusforskning (2016) problematiserar begreppets betydelse och förklarar att genusperspektivet även kan synliggöra andra normer och värderingar i samhället.

Det kan vara föreställningar om ras, hudfärg och etnisk bakgrund, sexualitet, funktionsvariationer och klass. En persons könstillhörighet blir alltid (och görs alltid) i relation till andra tillhörigheter och i relation till det specifika sammanhanget.
(Nationella sekretariatet för genusforskning, 2016)

Det som menas med citatet ovan är att genusperspektivet är ett väldigt stort område som även kan kopplas med andra perspektiv. Då denna undersökning har som syfte att undersöka och synliggöra musiklärares planeringsarbete och agerande i musikklassrummet samt elevernas val av instrument och låtgenre kommer därför genusperspektivet beskrivas ur denna synvinkel.

Genusforskaren Ambjörnsson (2004) förklarar att genusbegreppet kan beskrivas på många olika sätt. Hon berättar att på 1980- talet förklarades ordet med ”kulturella föreställningar om skillnader mellan könen” (Ambjörnsson, 2004 s. 11- 13). Ett annat perspektiv på begreppet omfattar individers sociala ordning och relationer mellan könen förklarar Ambjörnsson (2004) vidare. Författaren poängterar att genus hela tiden måste återskapas och berättas med nya ord för att vara övertygande för allmänheten.

Och det är detta återskapande – denna nödvändiga upprepning – som gör att genus inte kan betraktas som ett statiskt tillstånd. Snarare måste det ses som ett verb, ett oavbrutet pågående – en process. (Ambjörnsson, 2004. s. 13)

I denna undersökning kan elevernas sociala ordning i klassrummet synliggöras i resultatdelen samt elevernas föreställning om vad som är manligt och kvinnligt.

3 Metod

Detta kapitel presenterar den metod som använts under studiens gång. Kapitlet beskriver även varför metoden har valts och varför inte andra alternativa metoder har använts för insamling av empirin. Under rubriken urval kommer de informanter som deltagit i undersökningen beskrivas och följs av rubriken genomförande. Genomförandet av undersökningen tar bland annat upp frågor kring teman, val av frågor och transkribering som därefter leder vidare till en metoddiskussion som avslutar metodkapitlet.

3.1 Val av metod

När undersökningens syfte och frågeformuleringar var klara börjades direkt en tanke kring vilken metod som hade passat bäst för studien. Kopplingen mellan val av metod och forskningsfråga är något som beskrivs av Ahrne och Svensson (2015) i deras *Handbok i kvalitativa metoder*. Författarna belyser hur viktigt det är att metoden som väljs i en undersökning är den metod som kan besvara den aktuella forskningsfrågan på bästa sätt (s. 18).

Då undersökningens frågeställningar understryker elevernas respektive lärarens åsikter kring genusfrågor i klassrummet valdes intervju som metod. Inget i undersökningen skulle observeras utan syftet skulle undersöka och synliggöra musiklärarens planeringsarbete och agerande i musikklassrummet samt elevernas val av instrument och låtgenre ur ett genusperspektiv. Intervjuer ger därför en klar och tydlig bild av just det som syftet och frågeställningen uppmärksammar. Ahrne och Svensson (2015) påpekar att fördelen med intervjuer är att uppmärksamheten hamnar på ämnet som behandlas.

En intervju säger något om stunden då den gjordes, något om hur en person har uppfattat ämnet för intervjun, och något som tillskrevs diskussionen just där och då men inte något annat utanför den situationen (Ahrne & Svensson, 2015, s. 35).

Det citatet ovan uppmärksammar är både fördelen med intervjuer då fokus ligger på intervjuarens frågor och det angivna ämnet men också den eventuella nackdelen med att

vissa samtalsämnen och observationer kan missas då intervjuer mest fokuserar på samtalet i stunden.

3.2 Semistrukturerad intervju

Intervjuer kan göras på många olika sätt. Denna undersökning behandlar främst kvalitativa intervjuer då fokusgruppsdiskussioner med både lärare och elever respektive både killar och tjejer används i studien. Kvalitativa metoder kan beskrivas som de metoder som inte analyseras med hjälp av statistiktabel eller andra relaterade datainsamlingsmetoder. Med andra ord metoder som intervju eller observation (Ahrne & Svensson, 2015. s. 9-11). Informanterna som var elever intervjuades två och två för att skapa en tryggare stämning och ge informanterna stöd från varandra under samtalen. Tjejerna intervjuades för sig och killarna för sig i ca 15-minuters långa intervjuer. Fokusgruppsdiskussioner kan beskrivas som diskussioner i mindre grupper där olika individer får samtala och diskutera ett valt ämne tillsammans. Samtalen centreras ofta till informanternas tidigare erfarenheter och åsikter om det angivna temat (Dahlin-Ivanoff, 2015. s. 81).

För att få en avslappnad intervjusituation med informanterna och även ge utrymme för intervjuaren att styra samtalen lättare under intervjuerna valdes semi-strukturerade intervjuer. Med begreppet menas intervjuer som både är strukturerade till viss del i exempelvis val av frågor och olika teman men som även är ostrukturerade och ger mer plats till intervjuaren att fråga vidare på andra intressanta samtalsämnen som dyker upp under intervjustunden. Detta gör att intervjuerna kan kännas mer avslappnade och mer som en intressant pratstund än i själva verket intervjuer. Ahrne och Svensson (2015) belyser att ”en fördel med att göra kvalitativa intervjuer är att man kan anpassa frågorna och den ordning man ställer dem i efter situationen på ett helt annat sätt än om man är bunden vid ett helt standardiserat frågeformulär” (s. 38).

3.3 Urval

När informanter skulle väljas till studien var första tanken att intervjuerna skulle fokuseras på elever i högstadiet. Detta val föranleddes av mina tidigare erfarenheter och observationer under praktik där vissa genusskillnader har kunnat uppmärksammas. Men då arbetet var tidsbegränsat och det krävs ett mer omfattande och tidskrävande arbete med elever som inte är myndiga på grund av underskrifter av föräldrar så riktades sig

därför studien till gymnasieelever istället. Eleverna som intervjuades går på det estetiska gymnasieprogrammet. De sex informanterna som intervjuades är fyra elever var av två tjejer respektive två killar. Samt en kvinnlig musiklärare respektive en manlig musiklärare. Informanterna i undersökningen är anonyma och kommer därför av dessa skäl döpas om till andra namn. Tjejerna refereras här efter som Anna och Sara och killarna som Erik och David. Två musiklärare valdes också som informanter för att få en bättre inblick i hur lärarna ser på genus i musikklassrummet och hur de agerar och förbereder sina musiklektioner ur ett genusperspektiv. Även lärarna i undersökningen är anonyma och kommer att beskrivas som Karin och Thomas i undersökningen.

Urvalet till undersökningen kan beskrivas som ett *tvåstegsurval*. Med denna metod menas att urvalet sker i två olika steg (Eriksson-Zetterquist, Ahrne, 2015. s. 40). I det första steget sker ett urval av organisation som i detta fall var val av skola. Det andra steget handlar om val av informanter till undersökningen. Genom tidigare bekantskap kontaktades därför en av de intervjuade musiklärarna för hjälp av undersökningen och val av informanter. Den aktuella musikläraren på den intervjuade skolan valde själv två tjejer respektive två killar som hade tid och intresse för undersökningen samt en kvinnlig kollega som kunde medverka i lärarintervjun. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) förklarar att det är vanligt att man tar hjälp av någon ansvarig på organisationen man ska intervjuas på för att få hjälp att välja informanter.

3.4 Val av frågor

Frågorna för intervjutillfällena bildades i samband med när frågeställningarna för undersökningen började formuleras. Redan i början av arbetet började intervjufrågor skrivas ner som hade en relevant koppling till ämnet. Då intervjuerna var semi-strukturerade lämnades dock ett stort utrymme för informanternas egna samtalsriktningar, men de viktigaste frågorna som intervjuerna var tänkta att leda till skrevs ner som riktlinjer för samtalen. Frågorna som ställdes under intervjutillfällena handlar bland annat om låtgenrer, instrumentval och musiklektionernas uppbyggnad och struktur. Under lärarintervjun ställdes även frågor om planeringsarbetet i förhållande till genus samt hur lärarna själva kan bidra till ett jämställt klassrum (se bilaga 1).

3.5 Etiska överväganden

Under denna rubrik presenteras de fyra etiska överväganden som har behövts ta ställning till i undersökningen. De forskningsetiska principerna nedan är hämtade från vetenskapsrådets (2002) rekommendationer och informerades till alla sex informanter innan intervjuerna. De fyra etiska överväganden som berörs i kapitlet är *Informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet*. De fyra kraven har gjorts en muntlig överenskommelse med samtliga informanter om där informanterna har fått information om begreppens betydelse och deras egna rättigheter i undersökningen. Som forskare har man skyldigheter till sina informanter. En av dessa skyldigheter är att ge informanterna i studien tillräckligt med information.

Informanterna ska ha en klar bild av vad undersökningens syfte är samt vilken roll de själva ska ha i studien. I undersökningen blev informanterna upplysta om att deltagandet är frivilligt och att de när som helst kan avbryta sin medverkan. Vetenskapsrådet (2002) beskriver att forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte (s. 7). Informanterna i undersökningen har gett samtycke till undersökningen och deras medverkan samt att de är informerade om att de kan avbryta sin medverkan om de vill.

Det är även viktigt som forskare att vara väldigt försiktig och noggrann med det insamlade materialet.

Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem. (Vetenskapsrådet, 2002, s. 12)

Det citatet ovan belyser är de försiktighetsåtgärder forskare behöver tänka på med det insamlade materialet. Materialet och informationen om informanterna ska förvaras på ett sätt så obehöriga ej har tillgång till det samt att de inblandade personerna i undersökningen är anonyma och ej kan identifieras. Under studien förvarades det insamlade materialet där obehöriga ej kunde nå det och informanterna har fått ändrade namn i undersökningen så att deras identitet ej kan kännas igen. Skolan där informanterna intervjuats på är anonym och kan heller inte identifieras med andra beskrivande eller avslöjande ordval.

I undersökningen blev informanterna medvetna om att allt det material som samlats in inte kommer användas för kommersiellt bruk utan bara för vetenskapliga syften. Detta för att ge informanterna en större trygghet i hur materialet kommer användas och av vilka personer det kommer läsas av.

3.6 Genomförandet

Genomförandet av undersökningen behandlar studiens tillvägagångssätt och hur undersökningen gick till. Här beskrivs även intervjuernas upplägg och insamlandet av data mer noggrant och genomförligt.

3.6.1 Intervjuerna

De två intervjuerna med eleverna ägde rum 2018-10-15 på en gymnasieskola i Sverige. Eleverna som intervjuades går den estetiska gymnasielinjen med inriktning musik. Intervjun med tjejerna var först som därefter följdes av intervjun med killarna. De två elevintervjuerna varade i 15 minuter var och spelades in med både mobil och iPad för att säkra att det empiriska materialet spelades in riktigt. Datainsamlingen skedde endast via inspelningar och fältanteckningar gjordes inte under intervjuerna. Lärarintervjun ägde rum 2018-10-18 med en manlig respektive kvinnlig musiklärare och varade i 20 min. Som tidigare nämnt fick lärarna lite andra intervjufrågor utöver elevfrågorna för att kunna svara på undersökningens frågeställningar. Elevintervjuerna bidrog till mycket intressant material som sedan kompletterades med den avslutande lärarintervjun. De tre fokusgruppsdiskussionerna varde i sammanlagt i 50 minuter. Trots att den sammanlagda samtalstiden inte var så lång blev diskussionerna i intervjuerna väldigt givande och intressanta. Ytterligare intervjuer behövdes därför inte läggas till då det insamlade materialet blev väldigt brett och intressant.

3.7 Analys

När intervjuerna var klara börjades en process att analysera det empiriska materialet. Detta gjordes med hjälp av Rennstam och Wästerfors (2015) metod genom att dela upp arbetsprocessen i tre olika kategorier innehållande sortering, reducering och argumentering (s. 220).

Datainsamlingen börjades att sorteras och lyssnas igenom. När elevintervjuerna var klara börjades direkt ett arbete att transkribera det insamlade materialet. Detta gjordes

samma dag som intervjuerna ägde rum för att få ett färskt minne av materialet och vad som sades under intervjuerna. Det var under transkriberingsarbetet som reduceringsprocessen sattes igång och inspelat material som inte handlade om undersökningen reducerades bort. Rennstam och Wästerfors (2015) poängterar att ”Syftet med att reducera material är att skapa en *god* representation av materialet. Materialet ska återges på ett selektivt men ändå rättvist sätt” (s. 228). Därför valdes utfyllnadsord och ord som ej var relevanta för undersökningen som: Eh och ah samt upprepande ord och långa pauser som ej påverkade resultat av undersökningen att sorteras bort. Jag försökte dock vara väldigt rättvis med det inspelade materialet och endast ta bort utfyllnadsord och osammanhängande meningar som inte skulle påverka resultatet eller ändra informanternas åsikter eller läsarens uppfattning av intervjuerna.

Det sorterade materialet analyseras och argumenteras om i den slutgiltiga delen av processen. Nu var det dags att börja analysera och tolka det material som kommit fram och hitta intressanta saker att diskutera. Under transkriberingsarbetet kunde fyra teman urskiljas från elevintervjuerna. De fyra teman som diskuterades under intervjuerna är:

- Musik på fritiden
- Musik i skolan
- Instrumentval
- Genus

Ytterligare ett tema skrevs efter lärarintervjun som kategoriserades som *Planering av lektion*. De genomgående teman färgades med olika färger i transkriberingsarbetet för att senare kunna analyseras och diskuteras på ett lätt och smidigt sätt i senare kapitel.

3.8 Metoddiskussion

Intervju som metod för denna undersökning fungerade väldigt bra. Semi-strukturerade intervjuer gav en öppen och bra dialog med informanterna och även möjlighet för mig som intervjuare att styra samtalen i en önskvärd riktning. Informanterna fick även en avslappnad pratstund där de själva fick vara med och styra riktningar i samtalen. Undersökningen hade kanske varit svårare att göra med strukturerade intervjuer då tanken var att informanterna själva skulle få styra samtalen lite och känna sig avslappnade.

Intervju som metod var mycket givande och fördelaktig i denna typ av undersökning då det gav ett intressant material på ett smidigt och snabbt sätt. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) förklarar att intervjuernas fördel är att man kan få flera människors åsikter och synpunkter på ett ämne under en kort tid och att det är en bra metod när forskaren har en begränsad tid till sin forskning (s. 53). En nackdel med intervjuer som metod kan dock vara att man aldrig riktigt vet hur informanterna man intervjuar tolkar frågan man ställer. Tolkningen av frågan kanske är i en helt annan riktning än intervjuaren faktiskt menade. ”Betyder utsagan det som forskaren tror eller finns det andra, rimligare uttolkningar” skriver Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) som tar upp frågan om hur tolkningen av intervjufrågor kan ha betydelse för undersökningens resultat (s. 53).

Det hade dock varit fördelaktigt att intervju fler informanter för att se om resultatet hade blivit det samma eller ändrats något. I en fortsatt större studie hade det varit optimalt med fler informanter och kanske även informanter från olika skolor för att analysera om de olika skolorna hade haft en betydande roll i undersökningen.

Informanterna som medverkar i undersökningen musicerar med instrument som vanligtvis uppfattas som kvinnliga respektive manliga instrument i förhållande till deras kön. De kvinnliga informanterna har sång som huvudinstrument och de manliga informanterna har bas som huvudinstrument. Detta kan ha påverkat informanternas syn på instrumentval och genusfrågor. Det hade därför varit optimalt att även ha med en manlig informant som har sång som huvudinstrument och en kvinnlig informant som har bas som huvudinstrument för att eventuellt få en annan syn på instrumentval.

4 Resultat

Resultatkapitlet presenteras under detta avsnitt tillsammans med delar av det empiriska materialet som i undersökningen består av intervjuer. Intervjuerna beskrivs i den ordning som dom gjordes, det vill säga först intervjun med tjejerna, sedan intervjun med killarna och sist intervjun med musiklärarna. Det som beskrivs i intervjuerna kommer inte i kronologisk ordning utan är uppdelat i de olika kategorier som formats fram under intervjuerna. För både tjej och killintervjuerna kunde fyra kategorier analyseras fram som i undersökningen benämns som *Musik på fritiden*, *Musik i skolan*, *Instrumentval och Genus*. För lärarintervjuerna blev kategorierna lite annorlunda och benämns istället som *Musik i skolan*, *Planering av lektion*, *Instrumentval och Genus*. Ovanstående kategorier och resultat av undersökningen beskrivs i följande avsnitt. Efter varje intervju görs en kort konklusion utifrån ett genusperspektiv.

4.1 Ur ett kvinnligt perspektiv

De två tjejerna som deltog i undersökningen går båda sitt andra år på den estetiska linjen med inriktning musik. I undersökningen är alla informanter anonyma och har andra namn än de nämnda i undersökningen, tjejerna kommer därför nämnas med namnen Anna och Sara. Intervjun med tjejerna varade i 15 minuter och jag som intervjuar nämns med bokstaven X. I detta avsnitt presenteras resultatet av tjejernas intervju.

4.1.1 Musik på fritiden

När tjejerna fick frågan ”Berätta vad ni lyssnar på för musik på fritiden?” var svaren väldigt olika. Anna är snabb med att svara Lars Winnerbäck på frågan. Hon pratar sedan om andra artister som hon tycker om som bland annat Metallica och Ghost. Sara funderar en stund och berättar sedan att hon ”lyssnar på väldigt mycket blandat”. Hon är däremot tydlig med att hon inte är så insatt i rockgenren. Sara fortsätter att berätta om sin favoritmusik och förklarar att hon väljer musik efter vad hon är sugen på för stunden och låtar eller artister som har ett bra budskap i texten.

I vissa fall känner man typ att man är sugen på att lyssna på låtar som är väldigt låtta, typ lyssna på bara för att det är kul att lyssna på musik. Men jag tycker även att det finns en del låtar som har bra budskap. Det är många som säger att typ pop eller hiphop bara

handlar om typ alkohol eller droger. Men jag känner att det finns många låtar som har en text som pratar om viktiga ämnen. Jag försöker ändå lyssna på texten ibland. (Sara, 2018)

Sara förtydligar att hon oftast lyssnar på musik för att det är härligt med musik och att hon ibland känner mer för en viss typ av musik någon dag och annan musik andra dagar. Men oftast väljer Sara musik efter texten som låten har och det budskap som låten framhäver.

4.1.2 Musik i skolan

Tjejerna berättar att musiken som dom håller på med i skolan är väldigt varierad och inte speciellt genreinriktad. Eleverna får arbeta med låtar som har olika musikaliska uttryck och svårigheter i sig och välja sitt låtmaterial efter dessa kriterier. Sara svarar att ”det är mer att man jobbar med något som typ synkoper i skolan, och då ska man välja låtar som har synkoper i sig”. Eleverna i skolan har många egna valmöjligheter när det kommer till val av låtar och genre. Undervisningen hänvisar mer till musikaliska svårigheter för eleverna att arbeta med än specifika genrer eller artister.

4.1.3 Instrumentval

Båda informanterna har sång som sitt huvudinstrument och har sjungit sedan dom var små. Tjejerna berättar att de flesta tjejer på skolan har valt sång. Detta kan ibland bidra till svårigheter i ensemblesituationer förklarar Sara då ensemblegrupperna lätt blir inkompleta utan alla instrument.

S: Det är synd för man vill gärna ha en ensemble med många olika instrument men i vår klass så är det många som sjunger, och i en annan klass så är det många tjejer som spelar piano. Så det är ju tråkigt om man vill ha typ trummor med och så. I vår klass är det bara en kille som sjunger.

A: Och bara en i vår klass som sjunger.

När informanterna fick frågan om hur du först blev intresserade av sång från första början sken de båda upp. Sara berättar att hon började på musikal när hon var liten och det var där som sångintresset dök upp. Hon förklarar att hon älskar musikalåtar för där kan man sjunga ut sina känslor. Anna intygar och berättar att även att hon valde sång på grund av detta och förklarar att ”jag är en känslomänniska så jag gillar att sjunga om känslor och sånt, och det är i sången och texten som jag får ut känslorna”.

Det instrument som informanterna spelar minst på är gitarr. Sara tror att det är ganska

vanligt att tjejer helst väljer sång och piano och säger att ”piano är rätt smått och pilligt på ett annat sätt än gitarr”. Det Sara menar är att tjejer ofta tenderar att välja ”pilliga” instrument. Tjejerna tror dock att detta är något som elever får med sig redan när dom är små och börjar att musicera och att det inte märks lika tydligt i äldre ålder. Sara berättar vidare att hon aldrig i gymnasiet upplevt att killar får negativa kommentarer på grund av sång som huvudinstrument men att läget var annorlunda i hög och mellanstadiet.

Anna återger att om hon fick välja att spela ett annat instrument så skulle det vara trummor. Hon säger att hon redan har testat att spela trummor vid flera tillfällen innan men aldrig haft tålamodet att lära sig instrumentet. Sara poängterar att hon gärna hade velat kunna mer piano för att komplettera sin sång.

4.1.4 Genus

När frågan handlar om vad som anses vara kvinnligt och manligt i val av instrument och andra musikaliska sammanhang tycker informanterna att sång, piano och fiol är kvinnliga instrument och att trummor och gitarr är mer manliga instrument.

När jag ställde frågan ”Varför väljer ni dom här instrumenten?” svarade Anna att ”det är nog flest som spelar på dom så, antalet”. Sara förklarar att ”det handlar lite om att typ slå på någonting. Det är väldigt manligt och macho. Och att stå och sjunga eller stå med en liten fiol är väldigt prytt. Jag tror det går tillbaka rätt långt bak i tiden. Att det har varit så en längre tid”.

Men tjejerna anser dock inte att detta har påverkat dom så mycket att våga lyssna och musicera en viss typ av musik eller instrument mer än på ett omedvetet plan. ”Jag tror att det alltid påverkar alla utan att man vet om det, det här med normer egentligen. Man hade ju tjejkompisar som lyssnade på en viss musik och då började man också lyssna på den musiken. Sen påverkar ju uppväxten och vad ens föräldrar har lyssnat på också” påpekar Sara.

När det kommer till frågan om vad som anses vara manliga respektive kvinnliga musikstilar är båda tjejerna överens. Sara berättar att kvinnliga musikstilar är ”klassisk musik, pop och typ ballader”. Anna förklarar vidare att ”Manligt är rock och punk. Är man tjej ska man vara mer försiktig och tillbakadragen och som kille ska man gärna vara mer framåt och utåtagerander. Det är ju mer dessa genrer till viss del”. Sara

instämmer och tillägger att ”En rockartist skulle ju aldrig gå ut på scenen och sjunga en fin lugn sång och hålla ut tonen på det sättet. Det handlar ju lite om hur man använder rösten på och så också”.

Det informanterna menar är att vissa föreställningar om hur en tjej ska bete sig och agera kan vara en anledning till varför många tjejer respektive killar dras till en viss typ av musikstil. Även sättet man sjunger på kan ha en betydelse i frågan tycker Sara.

4.1.5 Konklusion av intervju med tjejerna

Ur ett genusperspektiv framgår det att tjejerna är väl medvetna om de rådande könsmonster som sker i musikklassrummet både i sin nuvarande gymnasieskola men även i tidigare skolor. Tjejerna är dock tydliga med att genuskillnaderna är betydligt större i yngre åldrar och att dessa mönster och normer enligt informanterna sedan följer med till gymnasiet. Det framgår även att tjejerna har en tydlig bild av vad som anses vara kvinnligt och manligt i fråga om instrument då tjejerna anser att små och mindre högljudda instrument kan associeras till kvinnor och instrument som låter mycket och går att slå på kan kopplas till män.

4.2 Ur ett manligt perspektiv

De två killarna som medverkade i undersökningen har båda valt bas som huvudinstrument på gymnasieskolan. Killarna i intervjun kommer i undersökningen benämnas med namnen Erik och David. Intervjun varade i 15 minuter och jag som intervjuar benämns med bokstaven X. Följande avsnitt presenterar resultatet från killarnas intervju i förhållande till de angivna kategorierna.

4.2.1 Musik på fritiden

Killarna i intervjun lyssnar på liknande musik. Några av de artister som nämns i intervjun är bland annat Beatles, Wings, Nirvana och Foo Fighters. Varför killarna väljer just den musiken de gör beror delvis på att musiken är ”lite äldre och har själ i sig” påpekar Erik.

E: Det är inte något massproducerat radioskräp som jag brukar kalla det för. Det har själ i sig och texterna är genomtänkta istället för vissa låtar som bara har upprepade meningar nu för tiden.

D: Känner lite samma sak, låtar med själ i sig och som tar tid att göra. Texterna är viktiga, och hela helheten.

4.2.2 Musik i skolan

I skolan berättar informanterna att musiken varierar mycket och handlar om många olika genrer. Eleverna får testa de flesta genrer och låtarna brukar variera från både äldre till nyare låtar. Både killarna och tjejerna i undersökningen förklarar att musiken i skolan har genrebredd och både manliga och kvinnliga artister och låtskrivare används i undervisningen. Killarna tycker inte att skolan fokuserar mer på en viss typ av genre eller artist utan att eleverna själva har mycket frihet och valmöjligheter i val av låtar.

4.2.3 Instrumentval

Båda informanterna har bas som huvudinstrument men tycker även att de kan grunderna i många andra instrument. Killarna känner sig bland annat säkra på både gitarr och trummor till viss mån.

Anledningen till att bas blev huvudinstrumentet var främst för att "ljudet i instrumentet var coolt". Erik säger att ljudet i basen är väldigt mörkt och botten i musiken och det var det som gjorde basen intressant. Även Eriks favoritartist spelade bas och blev därför en bidragande faktor till instrumentvalet. David berättar att han först försökte lära sig att spela gitarr som liten men tyckte att det var alldeles för knepigt och då blev det bas istället. När han väl började lära sig bas så tyckte han också om det mörka ljudet i instrumentet.

När frågan ställs om vad dom andra klasskamraterna väljer för instrument i klassrummet säger David att "det är många tjejer som har sång, om man nu räknar det som ett instrument, bara en kille har sång i klassen men resten är tjejer". Erik tror att många killar väljer ett instrument där man kan vara cool och höras mycket på. Trummor kan exempelvis låta mycket och man kan som instrumentalist slå hårt på instrumentet.

D: Asså jag tror att dom flesta killarna vill slå på trummor och banka och dunka och spela något häftigt instrument som gitarr eller trummor.

E: Typ vara lite coola och spela coola instrument.

D: Och då kan ju sång kännas lite... Asså man kan ju vara cool och sjunga, men det är ju på något sätt svårare... Att vara cool då.

E: Ja just det.

X: Är det sättet man sjunger på som spelar roll då?

E: Det är mer på senare tid det är så, när man var yngre så tycker jag inte att det är så.

David menar att vissa instrument kan vara lättare att känna sig cool på och lättare att synas och höras på. Dessa instrument kopplar han inte sång till då han tror att det är svårare att visa sig tuff när man sjunger. Erik anser dock att detta inte visade sig lika tydligt när han var mindre utan speglar sig mer nu när han är äldre.

Erik nämner också att en bidragande faktor till killars minskande intresse för sång i skolan i puberteten kan vara att killar går igenom målbrottet på ett annat sätt än tjejer gör. Erik påpekar att det kan vara känsligt och svårt för många killar att våga visa sin röst i den perioden och att denna osäkerhet sen kan hålla i sig i framtiden hos vissa killar.

4.2.4 Genus

Informanterna fick under intervjun frågan om vad dom tycker om att vissa instrument anses vara kvinnliga respektive manliga och om dom själva hade synpunkter på detta. Killarna anser att ”typiska rockinstrument” som gitarr, bas och trummor kan definieras som manliga och sång och piano som mer kvinnliga instrument.

D: Ja det är ju sång som är kvinnligt.

E: Sen skulle jag vilja säga piano också.

X: och manligt?

D: Gitarr och bas och trummor. Rockinstrument typ.

X: Är detta något som kan ha påverkat er medvetet eller omedvetet att inte våga spela ett visst instrument eller lyssna på en viss musikstil?

E: Jag har nog aldrig känt så men det finns nog säkert många i min omgivning som kan ha känt så. Nog vanligare när man var yngre och skulle lära sig spela ett instrument och killarna bara tänkte ”åh, gitarr eller trummor”. Bara banka på! Tjejerna ville ju vara lite mer fina så här och spela piano.

E: Jag var med i kyrkokören när jag var liten och har nog aldrig själv känt att jag inte vågat sjunga eller liknande.

Erik tar återigen upp fenomenet med att killar gillar att banka och slå på instrumenten. Han berättar även att tjejer vill vara mer fina och spela piano istället. Det Erik menar är att det finns en stor skillnad i hur olika instrument uppfattas av de olika könen. I detta sammanhang anser Erik att trummor är ett rockinstrument som är tufft och högljutt precis som killar ofta kan vara medan piano mer är till för tjejerna som är mer låga i volymen och inte vill höras lika mycket i klassrummet. David känner dock inte att detta

har påverkat honom särskilt mycket då han själv var med i kyrkokören när han var liten och där fick lära sig att sjunga och ta plats i sången.

Informanterna ger även liknande svar när samma fråga ställs om musikgenrer. Rock och hårdrock är de musikstilar som killarna anser vara manliga och lugnare genrer som ballad refereras som kvinnliga genrer. Erik tror att antalet musiker som är killar som spelar en viss genre kan vara en av anledningarna till att genren anses manlig. Han tror att antalet har en stor betydelse i frågan.

E: Balladaktigt är kvinnligt. Mer lugnt och piano.

D: Och manliga är rock och typ hårdrock.

X: Varför tycker ni att rock är en killgenre?

E: Det är ju oftast män som spelar och lyssnar på det.

X: Om vi går tillbaka till instrumentfrågan. Tycker ni att ni har fått stöd och uppmuntran från era lärare att testa alla instrument och våga prova nya saker?

E: Ja det tycker jag. Det är nog jag själv som har tagit avstånd från de andra instrumenten. Annars har vi fått testa alla instrument.

Båda informanterna anser dock att skolan och lärarna har varit stöttande och engagerade i att uppmuntra eleverna att testa nya instrument i skolsammanhang. Killarna känner att de har fått mycket stöd i sina instrumentval och alltid chans att testa nya instrument och låtar. Erik menar att det är han själv som har satt spärrar när det kommer till instrumentval och att han medvetet valt att ta avstånd från vissa instrument som inte lockar.

4.2.5 Konklusion av intervju med killarna

Ur ett genusperspektiv framgår det att killarna lägger stort fokus på hur en person uppfattas med ett visst instrument. Hur andra klasskamrater ser och uppfattar personen kan därför ha en stor påverkan på val av instrument i klassrummet. Det uppenbarar sig också att killarna ser sång som ett mindre ”coolt” instrument och elever väljer sång som vill vara lågmälda och ta mindre plats.

4.3 Ur en pedagogs perspektiv

De två musklärarna som intervjuades jobbar på samma gymnasieskola som eleverna går på och håller där i många olika kurser. Lärarna i intervjun kommer i undersökningen benämnas med namnen Karin och Thomas och jag som intervjuar nämns i citaten nedan med bokstaven X. Båda lärarna har tidigare jobbat som musklärare i andra skolor med elever i olika åldrar. Erfarenheter från tidigare skolor finns därför med i kommande intervju.

4.3.1 Musik i skolan

De båda lärarna berättar att i nuläget så arbetar dom med många saker samtidigt i skolan. Det är många olika projekt som sker samtidigt som exempelvis Lucia, ensembleverksamhet, teorilektioner och musikaluppspel. Karin förklarar att det är många projekt samtidigt och att det alltid finns deadlines att förhålla sig till. Den aktuella musikalprofilen jobbar nuvarande med en musikal som tar upp mycket tid av undervisningen. Samtidigt ska eleverna få teorilektioner och undervisning i sitt huvudinstrument samt öva inför Lucia som hålls varje år på skolan.

4.3.2 Planering av lektion

När man planerar en musiklektion finns det många saker att tänka på berättar Karin. Men det viktigaste är att fokuset ligger på uppdraget och att eleven verkligen kan den kunskap den ska kunna belyser Karin. Hon berättar vidare att det även är viktigt för lärare att komma ihåg deadlines och följa dom under stressiga perioder för att göra arbetet lättare.

Thomas förklarar att planeringen även måste vara mer individanpassad och att man som musklärare måste se till varje individ och grupp för att se vad som behövs och vad som saknas kunskapsmässigt.

När lärarna väljer låtar och låtgenrer ligger koncentrationen mest på elevernas kunskaper så att eleverna klarar av de svårigheter som finns i låtarna. Thomas pratar även om att elevernas instrument har stor betydelse för låtvalet. Karin berättar att hon försöker ta med många olika genrer i undervisningen så eleverna ska få kunskaper i olika musikstilar och vad dom betyder. Men båda lärarna är överens om att eleverna

progression är viktigast i val av låtmaterial.

Ja och vad dem kan tänkas spela, även andra instrument men också vad man kan tänkas få ut mer av tänker jag. Sen så i ensemblen kanske genus kommer in mer här alltså att det är tjejer som sjunger och killar som spelar, men inte bara liksom. Att försöka att de kan få sitt biinstrument ibland och att man kan snurra runt ibland på det viset. Men det handlar nog mest, övergripande är det nog kanske ändå mest det här att det ska bli den låten som man vill göra liksom. (Thomas, 2018)

Thomas poängterar att han försöker få eleverna att inte bara spela på sitt huvudinstrument utan även på sitt biinstrument och andra instrument som kan ge mycket kunskap till eleverna. Genustänket finns med i ensemblesammanhang då Thomas observerat att det är mest tjejer som sjunger och killar som spelar andra instrument.

4.3.3 Instrumentval

När frågan kommer till val av instrument berättar Karin att de val som eleverna väljer inte är så som musklärarna tänker. Hon berättar även att dom har många pianister för tillfället vilket i vanliga fall brukar vara en bristvara. Thomas berättar vidare att pianisterna är hälften tjejer och hälften killar i nuläget och att det även finns ganska många killar som är sångare på skolan. Han berättar att det även finns ett par trummisar på skolan som är tjejer.

Alltså man kan säga såhär, det de väljer, det är en annan sak än vad vi tänker.. Så är det ju faktiskt. Just nu är det ju faktiskt ganska mycket pianister. Och en hel del sångare, inte jättemånga men en hel del. Men pianister har vi ju ganska mycket och ibland är det en bristvara. (Karin, 2018)

Thomas berättar vidare att ”det är ju nästan 50/50 vad det gäller tjejer och killar just nu. Och sen i sången är det ju, där är det ju också ganska många killar. Men flest tjejer är det då kanske”.

När eleverna ska välja ett biinstrument i andra gymnasieåret försöker Karin få eleverna att välja det instrument de har tidigare kunskaper i. Hon påpekar även att piano kan vara ett bra alternativ för eleverna att välja då det är bra för förståelsen av gehörs och musklära. Karin förklarar vidare att sångare också kan ha fördelar med att välja piano som biinstrument då man lär sig att kompa sig själv när man sjunger. Thomas berättar

att det är sällan eleverna väljer sitt huvudinstrument på skolan utan att det valet ofta sker innan när eleverna söker in till skolan.

Men man kan väl säga som så här då, när man sen har möjlighet att välja ett biinstrument då i tvåan så kan de va så att vi, om de står i valet och kvalet mellan gitarr och piano om man är sångare liksom och då kanske vi förordar då om de har lite gitarrkunskaper att de kanske ska ta gitarr då. Eller så. Men ibland är det så att de väljer helt utan att de har nått innan. Då kanske pianot är bra både för att gehörs och musiklära för man ser det väldigt tydligt, alltså själva klaviaturer då och förstår gehörs och musiklära. Och det kan va bra för sången också. När man ska kompa sig själv. (Karin, 2018)

Karin berättar vidare att fördelarna är stora med ett piano och att eleverna får det lättare att förstå gehörs och musiklära med klaviatur.

4.3.4 Genus

Thomas tidigare erfarenheter i skolan med yngre åldrar är att det kan vara svårare för eleverna att testa nya saker och nya instrument i klassrummet på grund av kompisar och grupstryck. Han tror dock inte att detta problemet är lika stort i gymnasiet då eleverna har hittat sin identitet mer och vågar vara sig själva på ett annat sätt än i högstadiet. Thomas berättar att det han har gjort för att bryta eventuella könsmonster i musikaliska sammanhang i gymnasiet är att han har gjort dom sökande rollerna i musikalier helt könsneutrala så alla eleverna får söka rollerna oavsett kön. Karin håller med om att problemen inte är lika stora i högre åldrar men att gymnasieskolan fortfarande är lite stereotypa i fråga om Lucia.

Det enda som är lite sådär stereotypiskt är ju valet av Lucia, det blir ju dem tjejerna som går i trean då. Där är vi ju lite traditionella så. Det är det enda stället vi är väldigt traditionella då kan man säga. Så att vi håller lite på den traditionen då. Va hemska vi är va? Det är det enda egentligen. Där är vi icke könsneutrala då. (Karin, 2018)

Karin fortsätter att berättar att dom ibland har haft mindre tjejgrupper för att låta tjejerna cirkulera kring olika instrument och få dom att våga testa nya saker. Detta har fungerat bra men Karin berättar att ”sen finns det ju naturligtvis normerna kvar hos oss alla på det viset. Man är väl kanske mer styrd än vad man tror, men man tänker ju ändå på att .. Jag tycker i alla fall att jag inte tänker så mycket på det. Utan mer på: vad vill du och hur ska du kunna nå fram till det som vi vill nå fram till. Och hur ska jag kunna nå fram till målen i kursplanen liksom. Det är det som bli övergripande”.

Hur mycket de båda könen tar plats i klassrummet är ganska lika tycker lärarna. Karin menar att eleverna på skolan får mycket ansvar och mycket plats att synas och höras på allihopa. Detta gör att eleverna känner sig sedda och inte behöver hävda sig på samma sätt förklarar Karin.

Jag vill hävda att det lite en mognads sak också. De är ju 16 när de kommer hit, de är ju inte mogna, eller jättemogna men de får ju många förtroenden här på skolan vilket gör att de mognar väldigt mycket som människor, och vi märker ju det på våra estetelever man jämför med. (Karin, 2018)

Thomas håller med och säger att eleverna får många chanser att skina och glänsa i skolan. Han tror dock att situationen kan vara annorlunda för eleverna i andra ämnen i skolan och att eleverna kanske uppträder annorlunda i andra ämnen då genusskillnaderna kan vara större där säger Thomas.

4.3.5 Konklusion av intervju med lärarna

Lärarna anser att det är ganska jämställt i musikklassrummet och att det är ganska många killar som sjunger på skolan. Ur ett genusperspektiv framgår det även att lärarna tycker att eleverna tar lika mycket plats i klassrummet oavsett kön och att lärarnas planeringsarbete i första hand handlar om kunskapsmålen och elevernas förkunskaper. Lärarna har dock observerat att könsfördelningen är mer ojämn i ensemblesammanhang då tjejerna tenderar att välja sång mer än killarna.

5 Diskussion

I följande kapitel diskuteras och analyseras det resultat som framkommit av undersökningen. Kapitlet sammanväver även den tidigare forskning som varit relevant för arbetet samt delar ur bakgrundskapitlet som har betydelse för diskussionen.

Diskussionskapitlet är uppdelat i två kategorier bestående av *könsmönster i musikklassrummet* och *lärnarnas planeringsarbete* som avslutas med en sammanfattning av studien och förslag på fortsatt forskning. I de båda kategorierna följer en diskussion utifrån intervjuerna av tjejerna, killarna, musiklärarna samt min egen uppfattning och tolkning av resultatet.

5.1 Könsmönster i musikklassrummet

Att olika könsmönster och genuskillnader kan synliggöras i musikklassrummet är tydligt och både elever och lärare är medvetna om detta. Alla informanter tycker att genuskillnader inte är lika vanligt i gymnasiet utan mest kan observeras bland yngre åldrar. Men när frågan ställs om vilka som sjunger eller har sång som huvudinstrument i skolan berättar eleverna att majoriteten är tjejer. Resultatet av elevintervjuerna visar till och med att det bara är ett fåtal killar som har sång som huvudinstrument. En intressant observation är att lärarna tycker att det är ganska många killar som väljer sång i skolan. Varför lärarnas och elevernas uppfattning av situationen är olika kan bero på många saker men kanske främst att lärarna även räknar med ensemblesituationer som sångtillfällen och att elevernas resonemang främst handlar om val av huvudinstrument. Ett tydligt missnöje kan dock synliggöras i intervjun med tjejerna då Sara förklarar att det kan bli svårigheter i ensemblen på grund av för lite variation av instrument. Lärarna reflekterar inte över detta fenomen.

Estetikforskaren Borgström Källén (2014) undersöker i sin doktorsavhandling elevers val av instrument och varför killar inte väljer sång i samma mån som tjejer. Författaren kommer fram till att sättet man sjunger på kan ha stor betydelse då oro för klasskamraternas åsikter och rädsla för att inte uppfattas manlig nog är av betydelse. Likheter i Borgström Källéns (2014) avhandling kan hittas i de båda elevintervjuerna. Sara beskriver sång som något prytt och litet i förhållande till andra instrument som trummor. David tar också upp omgivningens uppfattning av killars val av instrument och påpekar att det kan vara svårt för killar att vara coola när man sjunger. Erik berättar

även att ”killars röster, de ändras ju mer under puberteten. Och då kanske man inte vågar sjunga lika mycket”. Här kan man återigen se att killarna i intervjun är oroliga över andra klasskamraters åsikter av sångprestationen. Bossius och Lilliestam (2011, s.43) förklarar att det än idag fortfarande kan pratas om ”band” och ”tjejband”. Detta kan märkas tydligt i elevintervjuerna då eleverna refererar rock som manligt och även ”rockinstrument” som trummor och gitarr som manligt och tufft. Utifrån det som sagts i intervjusammenhangen kan jag se att sättet man sjunger på och vilken genre man sjunger i har en stor påverkan på elevers självkänsla. Klasskamraters påverkan diskuteras även i Pickering och Repacholis (2002) studie där det framgår att killar påverkas mer av klasskamraters åsikter angående instrumentval än tjejer gör. Studien bekräftar att killar upplever mer negativitet och påverkan av sina klasskamrater. Detta uppenbarar sig även i denna undersökning då killarna i intervjun pratar mycket om ämnet men att det aldrig nämns i intervjun med tjejerna.

En annan intressant aspekt av ämnet är hur eleverna väljer låtar och genrer. Tjejerna väljer låtar främst efter låtens budskap och låtar som de själva kan förmedla känslor i när de sjunger. Det märks tydligt att känslor är en viktig faktor när det kommer till val av låtar för tjejerna. Killarna fokuserar mer på ljudet i instrumenten i låtarna och hur ljudkvalitén och texterna i låten uppfattas. Här kan stora genuskillnader synliggöras då elevernas intervjuer återigen bekräftar att killar mer koncentrerar sig på ljudet och helheten i musiken och tjejer mer styrs av sina känslor i val av musik.

Populärmusikforskaren Björk (2011) uppmärksammar i sin avhandling att tjejer har en större rädsla för höga ljudnivåer då de inte vill synas och höras för mycket och att ljud oftast används som en maktspelare för att styra i musiksammenhang. Kopplingar och likheter kan dras till Björks (2011) slutsats av killarnas intervju som vid återupprepade tillfällen påpekar att de gillar höga ljudnivåer och högljudda instrument som trummor till skillnad från tjejernas intervju där tjejerna berättar att de gillar att lyssna på ballader och beskriver killar som mer intensiva och högljudda. Båda könen nämner också att killar gillar att banka och låta på instrumentet vilket kan tolkas som elevernas föreställning av killars sätt att agera och märkas i klassrummet.

5.2 Planeringsarbete och målsättning

De intervjuade lärarna har båda observerat genuskillnader i musikklassrummet. Både val av låtar och att tjejer helst väljer sång respektive att killar låter mycket i

klassrummet kom på tal under intervjun. Ett intressant arbetssätt som Thomas har inkluderat i musikarbetet med eleverna är att göra varje sökande roll könsneutral. Detta tror jag kan vara ett stort steg i att få en mer jämställd skolmiljö och kanske ger eleverna mer utrymme och stöd i att våga söka den roll de verkligen vill ha. Skolverket (2011) behandlar i sitt avsnitt om sex- och samlevnad olika tillvägagångssätt som lärare kan arbeta med för ett jämställt klassrum. Där nämns bland annat hur musiklärare ska försöka arbeta för att motverka stereotypiska föreställningar i musiksituationer. Detta tycker jag att de intervjuade lärarna försöker göra på många sätt i sin undervisning. Lärarna har även vid andra tillfällen anordnat mindre tjejgrupper där tjejerna har fått prova olika instrument och varit i en säker miljö där de känner sig trygga att testa nya saker. Karin tar dock upp att skolan är mer stereotypa i val av Lucia och att det är något som kan bli bättre i framtiden.

Själv tror jag att ett samarbete med andra ämnen kan vara ett bra förslag för att arbeta med genusskillnader i skolan. Genus är inte något som endast berör musikämnet utan ett ämne som alla skolans lärare ska arbeta med. Därför kan ett samarbete mellan ämnena vara ett bra tillfälle att bearbeta ämnet. Samarbeten gör även att eleverna får fler perspektiv och synvinklar på problemen ur olika sammanhang och kan därför göra det lättare för eleverna att analysera och diskutera problemen. Eventuella samarbeten kan exempelvis förekomma på en av skolans olika temadagar eller att eleverna under en periods tid får arbeta med genus i ett gemensamt projekt mellan olika ämnen.

För att planera sina lektioner arbetar lärarna mycket med att eleverna själva får vara delaktiga i planeringsarbetet. Eleverna ges exempelvis stort inflytande i val av låtar och genrer. Karin berättar även att hon försöker inkludera många olika genrer så att eleverna får mångsidig kunskap i genrer och låtar. Thomas arbetar också efter elevernas tidigare kunskaper och försöker anpassa låtvalen till de huvudinstrument eleverna har. I planeringsarbetet har inte genustänket lika stort inflytande i arbetet som på själva lektionerna. Det märks att lärarnas största målsättning är elevernas progression och att uppfylla målen. Att arbeta med genus i planeringsarbetet kan vara en svår process då man som musiklärare inte riktigt vet vilken situation man kommer hamna i under lektionen. Därför kan det vara lättare att arbeta med ämnet om eventuella problem eller genusskillnader skulle uppstå i undervisningen. I läroplanen för gymnasiet (Gy11) uppmärksammas dock att "skolan aktivt och medvetet ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan

fördomar om vad är manligt och kvinnligt” (Skolverket, 2011). En diskussion med eleverna om genus och könsmonster i musikklassrummet kan därför vara fördelaktigt att planera in vid specifika tillfällen för att uppmärksamma eleverna om eventuella föreställningar och fördomar.

Något som förvånar mig med undersökningen är elevernas ordval angående vissa instrument. Tjejerna nämner piano som ”smått” och ”pilligt” och att det därför är ett instrument som passar tjejer mer. I intervjun med killarna beskrivs även att tjejerna vill vara mer ”fina” och spela piano. I påståendena ovan finns en föreställning om att tjejer dras till små och pilliga instrument och att piano anses vara ett ”fint” instrument som tjejerna förväntas spela. Dessa föreställningar tror jag ligger kvar sedan långt bak i tiden då kvinnor var begränsade i sitt musicerande och inte fick spela på alla instrument. Att kvinnor förväntades spela piano är ingen nyhet utan ett fenomen som kan observeras sedan långt tillbaka på 1800-talet. Piano var det instrument som var tillåtet och accepterat för kvinnor att musicera på. Musik- och genusforskaren Green (1997) poängterar att kvinnor i århundranden har sexualiserats av allmänheten och att detta kan vara en av anledningarna till begränsningarna i instrumentval. Detta kan också förklara varför killarna i intervjun använde sig av ordet ”fina”. Att denna föreställning om tjejer hänger kvar än idag finns tydliga tecken på i intervjuerna och är något som förvånar mig med undersökningen. Att barn som går på förskolan redan i ung ålder börjar tänka på instrument och kopplar detta till kön framgår tydligt i Pickering och Repacholis (2002) studie av förskolebarn. Barnen har redan på förskolan en tydlig bild av vad som är manligt respektive kvinnligt och vill undvika att associeras med instrument kopplade till det motsatta könet. Att dessa tankar skulle finnas kvar i samma mån i dagens samhälle som dom gjorde förr i tiden och speciellt bland barn i så ung ålder trodde jag inte, men tvingas nu ändra min uppfattning och inse att dessa tankar kan vara djupt rotade i människans medvetande och väldigt svåra att ändra på. Green (1997) förklarar även att piano sågs som ett lämpligt instrument för kvinnor att spela på då de redan förväntades att kunna sjunga. Därför blev piano ett användbart instrument att kompa sin sång på. Jag kan se att Karin har liknande tankar angående ämnet då hon i intervjun nämner att pianot ”kan vara bra för sången också, när man ska kompa sig själv”.

5.3 Sammanfattning av studie och förslag på fortsatt forskning

Sammanfattningsvis framstår av studien stora genusskillnader bland de olika könen i både val av instrument, hur informanterna väljer låtar och låtgenrer och informanternas tankar och föreställningar om hur det motsatta könet förväntas agera och bete sig i musiksammanhang. Dock så verkar denna observation vara mer aktuell i yngre åldrar enligt både lärare och elever men det går fortfarande att se tydliga könsmonster i gymnasiet också. Lärarna i studien har exempelvis lagt märke till vissa genusskillnader i musikklassrummet och arbetar aktivt för att motverka dessa i vissa musiksammanhang och mindre aktivt i andra situationer så som Lucia. Dessa fördomar har bland annat grundats från förr i tiden då kvinnor hade många begränsningar gentemot männen som än idag ligger kvar hos människor.

En intressant aspekt av undersökningen som skulle kunna forskas vidare om i framtiden är resultatet av killarnas intervju där det framgår att killarna påverkas mer av sina klasskamraters åsikter i musiksammanhang än tjejerna gör. Detta är en intressant slutsats av studien som hade varit spännande att forska vidare om. Vad finns det för anledningar till detta och på vilket sätt hade problemet kunnat förhindras? Det hade också varit intressant att göra undersökningen större med fler informanter från olika gymnasium i Sverige för att undersöka om genus arbetas med på liknande sätt under musiklektionerna eller om resultatet hade förändrats.

Då genus är ett viktigt ämne i skolan som berör alla skolans lärare skulle fortsatt forskning även kunna handla om ett samarbete mellan olika lärare och ämnen i skolan där genus skulle vara det gemensamma temat.

Referenser

Ahrne, Göran, & Svensson, Peter. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Ambjörnsson, Fanny. (2004). *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Diss. Stockholm: Univ. 2004.

Björk, Cecilia. (2011). *Claiming space [Elektronisk resurs] : discourses on gender, popular music, and social change*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2011
Tillgänglig på Internet: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/24290>

Borgström, Källén, Carina. (2014). *När musik gör skillnad- genus och genrepraktiker i samspel* (Doktorsavhandling, Högskolan för scen och musik- Konstnärliga fakulteten, Göteborgs universitet, 47). Göteborg. Konstnärliga fakultetskansliet. Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/35723/4/gupea_2077_35723_4.pdf

Bossius, Thomas & Lilliestam, Lars. (2011) *Musiken och jag- Rapport från forskningsprojektet Musik i människors liv*. Göteborg: Bo Ejeby förlag.

Dahlin-Ivanoff, Synneve. (2015). Fokusgruppsdiskussioner. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Eriksson-Zetterquist, Ulla., Ahrne, Göran. (2015). Intervjuer. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Green, Lucy. (1997). *Music, gender, education*. Cambridge: Cambridge Univ. Press

Kvarnhall, Victor. (2015). *Pojkars musik, reproduktionens tystnad. En explanatorisk studie av pojkars reproducerande förhållningssätt till populärmusik och*

populärmusicerande (Doktorsavhandling, Örebro Universitet). Örebro. Örebro universitet. Tillgänglig:

<http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:813809/INSIDE01.pdf>

Nationella sekretariatet för genus. (2016) *Genusperspektiv*. Hämtad: 2018-10-04

<https://www.genus.se/kunskap-om-genus/om-kon-och-genus/vad-ar-genusperspektiv/>

Pickering, Samantha., & Repacholi, Betty. (2002). Modifying Children's Gender-Typed Musical Instrument Preferences: The Effects of Gender and Age. *Sex Roles*, 45(9), 623-643.

Skolverket. (2011) *Skolans värdegrund och uppgifter*. Tillgänglig:

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gyll-for-gymnasieskolan>

Skolverket. (2011) *Sex och samlevnad i undervisningen*. Tillgänglig:

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/inspiration-och-reportage/sex-och-samlevnad-i-undervisningen#h-Musik>

Vetenskapsrådet. (2002.) *Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig:

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilagor

Bilaga 1: Intervjufrågor

Musik på fritiden

1. Berätta vad du lyssnar på för musik på fritiden?
2. Varför tycker du om den musiken?

Stödord

1. Genre
2. Artister

Musik i skolan

1. Berätta om musiken i skolan
2. Berätta om hur ni arbetar på musiklektionerna
3. Tar alla elever lika mycket initiativ under lektionerna?
4. Berätta om vilka i klassen som tar mycket plats

Stödord

1. Genre
2. Artister
3. Lektionsinnehåll

Instrumentval

1. Kan du berätta om vilka instrument som ni brukar använda på lektionerna
2. Berätta vilket instrument du helst vill spela på? Varför just det instrumentet?
3. Väljer alla det instrumentet?
4. Är det något instrument du inte har testat? Hur kommer det sig i så fall?

Stödord

1. Uppmuntran från lärare
2. Manliga/kvinnliga instrument
3. Normer i klassrummet

Genus- frågor att ställa om genus kommer på tal

1. Berätta vilka instrument som du tycker anses vara manliga/kvinnliga. Varför då?
2. Påverkar detta dig till att inte våga välja vissa instrument eller lyssna på viss musik?
3. Berätta vilka genrer som du anser vara manliga/kvinnliga. Varför väljer du dessa genrer?
4. Berätta om hur killar respektive tjejer tar plats i klassrummet.

Stödord

1. Andra erfarenheter/andra skolor
2. Normer i klassrummet

Mer frågor till lärarna utöver ovanstående frågor

1. Berätta vad du tycker är viktigt att tänka på när du planerar en lektion
2. Hur kan du som lärare göra för att göra det så jämställt som möjligt i musikklassrummet?
3. Berätta om vilket instrument som eleverna helst väljer? Vilka i klassen väljer det?
4. Hur har olika könsmönster i musikklassrummet sett ut på andra skolor du jobbat på/andra årskullar/tidigare erfarenheter?

Stödord

1. Genre, mansdominerade/kvinnodominerade
2. Artist, kvinnliga/manliga
3. Uppmuntran
4. Spelar ålder roll?